

מזמור לתודה/ כנגד יום השישי

רש"י בראשית ג- אשר נתת עמדי - כאן כפר בטובה.

אבן עזרא - עבדו את ה' בשמחה - מנהג כל עובד להיותו נעצב על כן בשמחה ולא תראו בסתר רק ברננה:

רד"ק - ובדרש (שוח"ט): כתיב (מזמור ב, יא) עבדו את ה' ביראה וכתוב עבדו את ה' בשמחה, אם ביראה איך בשמחה, ואם בשמחה איך ביראה? אמר רבי איבו, בשעה שאתה מתפלל להקב"ה יהא לבך שמח שאתה מתפלל להקב"ה שאין כמוהו באלהים. יכול שלא ביראה, תלמוד לומר עבדו ה' ביראה. אמר רבי אחא, עבדו את ה' ביראה, בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא אַחְזָה רַעְדָה חֲנִפִים ואתם תגילו ברעדה... הו"י, עבדו את ה' בשמחה:

ולו אנחנו, שאנחנו נקראים בשמו עמו וצאן מרעיתו. והכתוב הוא וְלֹא בַאֲלִ"ף, ופירושו שלא נוכל לומר כְּחֵנוּ ועוצם ידינו עשה לנו את החיל הזה. הגאון רב סעדיה פירש ולו אנחנו היפך 'וְאֲנִי עֲשִׂיתֵנִי'...

באו שערינו בתודה, בהודאה שתודו לו חסדו. ובדרש (שוח"ט): רבי יוחנן בשם רבי מנחם דמן גליא, כל התפלות בטלות לעתיד לבוא וההודיה אינה בְּטֻלָה, כל הקרבנות בטלים לעתיד לבוא וקרבת תודה אינו בטל. רצה לומר כי התפלות בטלות שלא יצטרכו לשאול צרכי העולם הזה, כי בטובה גדולה יהיו כל הימים, ואין להם אלא שבח והודאה לאל, וכן לא יהיו חוטאים שיצטרכו לקרבן חטאת ואשם. הודו לו, כי לעולם חסדו, כל ימי העולם יהיה חסדו עמנו, וכן אמונתו, היא ההבטחה שהבטיחנו בטובה לעתיד תהיה קיימת עד דור ודור, כלומר לכל הדורות לעולם:

אלשיך - מזמור לתודה הריעו לה' הנה התודה היא על שמחת טובה אשר היטיב הוא יתברך לאיש ומביא לפניו קרבן תודה, והנה זה דרך מביאי תודה להביאה בשמחה כי שמחה ה' במה שהיטיב לו, ובאמרו כי אשריו שאינו מביא קרבן על חטא והוא קרבן רצוי לפניו יתברך כי זבח תודה יכבדני (תהלים נ כג), על כן אפשר כי רוב שמחה תהוללנו ותביאנו לידי חטא. על כן אמר הנה מזמור ללמד איזו דרך התודה, והוא הריעו והכנעו לפניו כל הארץ, כי גם ראוי תבוא בהכנעה לכל הפליג שמחה. ואמר כל הארץ לכלול גם הצדיקים, כי מי הוא אשר לא חטא, וראוי יהיו חטאיו נגדו תמיד וימעט בשמחה:

אך אמנם זאת אודיע אתכם כי אם מדה אחת תהיה לכם לא תצטרכו בתודה להורות הכנעה, והיא (ב) **עבדו את ה' בשמחה** תמיד כמוצאי שלל רב, ואם כה תעשו שהורגלה שמחתכם להיות על עבודת שמים, לא תזיק אתכם שמחה אשר תשמחו בתודה, כי גם היא ככל שאר מצוות הנעשות בשמחה כי לא יגבה לבכם בה לחטוא, ואם כן הוא גם בה תשמחו ולא תריעו. וזהו עבדו את ה' בשמחה ועל ידי מה שתעבדוהו בשמחה **בואו לפניו** למקדש בתודה **ברננה**, ולא תחושו במה שלא תריעו לפניו, כי אין בטוח שהשמחה לא תהוללנו אם לא העובד את ה' בשמחה והיא מדה היותר רצויה לפניו יתברך, כמה דאת אמר (דברים כח מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך [בשמחה ובטוב לבב] וכו':

ואם יאמר נא ישראל איך אעבוד את ה' תמיד בשמחה אם אני בעל יסורין, כי מדת הדין נמצאת אתי

ולא תניחני לשמוח בעבוד את ה', לזה אני מוסיף ואומר שיתנו לבכם אל דברי אלה ותוסר דאגה מכם ותשמחו בו יתברך, והוא (ג) **דעו כי ה' הוא אלקים** לומר מדת הדין שעמכם דעו אותו כי רחמים גדולים הוא, כי לטובתכם הוא יתברך מייסר אתכם לטהר אתכם, וזהו דעו כי ה' שהוא רחמים, הוא דין הוא אלקים אשר אתכם הוא מדת הדין, ואל תקוצו ביודעכם דבר זה, כי אדרבא תאמרו אולי העושר היה מהוללנו ושמור לרעתינו ואם כן רחמים לנו הוא אלקים. ואם תהרהר לומר כי צדיק אתה ולמה תתיסר כי זאת היתה תלונת איוב, זאת תשיב אל לבך והיא כי הוא עשנו כלומר כי אין יודע מה שאני צריך לתקון עצמי כאשר יודע מי שעשאתי, ולכן אחר שהוא עשאתי ודאי שיודע מה הוא התיקון שצריך לשלמות מעשהו יותר מהמעשה עצמו, ולמה אקפיד. ואם בכל זה יכבד עליך הצער ולא תוכל שאתו, לזה שית לבך כי לו אנחנו כלומר לא שלנו אנחנו כי אם שלו ית', וכאשר בכל צרת העבד, לרבו בה

יותר כי ממון שלו הוא ולא של העבד מעצמו, גם אנחנו אין אנו מעצמנו כי אם לו יתברך אנחנו, ומי יחוש חוץ ממנו:

(ד) באו שערינו בתודה וכו'. אחר כל ההכנה הטובה הזאת כשתבאו שערינו הם שערי ירושלם ושערי ציון, אל יעלה על רוחכם שיש לו יתברך להחזיק לכם טובה שתטרחו לבוא שערינו להביא לו קרבן תודה, כי אדרבה באו שערינו בתודה שתודו לה' שזיכה אתכם לבוא שערינו. וכשתבואו אחרי כן לחצרותיו היא העזרה, תוסיפו על ההודאה תהלה, וזהו חצרותיו בתהלה. ולא עוד אלא שעל מה שזיכה אתכם להודות לו כי החשיב אתכם לרצות הודאה מפיכם, חייבים אתם להודות לו. והוא אשר סידרו לנו קדמונינו באמור "מודים אנחנו לך על שאנו מודים לך", שהוא הודאה אנו נותנים לך על שזכיתנו להיות מודים לך. וזה יאמר הודו לו ברכו שמו כי על מה שתבואו שערינו בהודאה וכו' על זה הודו לו וכו' שרצה בהודאתכם, כי מה אנו לפניו יתברך שיחשיב הודאת פינו:

(ה) כי טוב ה' לעולם חסדו וכו'... והיא להורות כי לא בצדקתנו עשה הוא יתברך כי אם בחסדו, שהוא ענין הגומל לחייבים טובות, אמר כי טוב ה' כלומר לא בזכותנו רק למה שהוא טוב וגומל לחייבים טובות. ואל יאמר איש אשר הוא צדיק למה אייחס הדבר אל חסדו וטובו ולא אל צדקתי, לזה אמר כי לעולם חסדו לומר אפילו לצדיק או לאיש בזמן שעשה איזו מצוה או צדקה כבת רבי עקיבא ונצולה (שבת קנ"ב) גם אז יש חסד, וזהו לעולם חסדו, כי עושה יותר מהראוי לעושה הטובה...